

[P. Andersen.]

organisationer i 1926 rettede en Protest mod den fabrikmæssige Drift ved Anvendelse af moderne, arbejdsbesparende Maskiner, som var sat i System i Fængslerne, og som havde bevirket en Udvikling til Skade for Erhvervene, der var i høj Grad følelig, idet Indtægten ved Fængselsarbejdet, der i Perioden 1911—13 var 89 031 Kr. 07 Ø., i 1923—24 var steget til et Beløb af 3 $\frac{1}{2}$ Mill. Kr.

„Mon dette har været de Rigsdagsmænds Mening, der i Aarene 1905—13 har talt de frie Erhvervs Sag i Rigsdagen?“, spørger Fagene, og de henviser til en Række Udtalelser, som beviser det modsatte.

Saaledes udtalte Martin Olsen allerede i 1905 sin Utilfredshed med, at der i Fængselsværiet paaførtes Arbejderne og Fabrikkerne i Tekstilindustrien en Konkurrence, de ikke kunde være tjent med.

Da der under Forhandlingerne i 1914 om Ansættelse af en kommitteret for Fængselsvæsenets Arbejdsdrift var ytret nogen Betænkelighed, udtalte daværende Justitsminister Bülow:

„At der virkelig skulde blive nogen Konkurrence til dansk Haandværk og Industri, tror jeg ikke paa; der er ikke noget berettiget i en saadan Tale.“

Denne Forsikring har dog ikke virket beroligende paa Rigsdagens Medlemmer. Under Behandlingen af Forslag til Lov om Oprettelse af et Kontorchefsembede under Direktionen for Fængselsvæsenet udtalte saaledes nuværende Landstingsmand Ellinger den 7. Marts 1914 sin Frygt for, at dette, at Lederen delvis skulde lønnes gennem Tantième, skulde bevirke en alt for stor Paagaahenhed fra dennes Side, og i Landstinget udtalte Konsul Johnsen sig paa samme Maade. I det samme høje Ting bad Harald Jensen Ministeren overveje, hvilken Art Arbejde der mindst konkurrerede med de private Erhverv. Det nytter kun lidt, sagde han, at vi fører Arbejdet indenfor Fængslernes og Fattiggaardenes Mure, naar vi derved tager Brødet ud af Munden paa de Arbejdere, der virker udenfor; det vil være at gøre ondt værre, vi vil risikere at drive adskillige af dem, der virker udenfor som frie Arbejdere, ind paa Steder, hvor man helst saa, de ikke kom hen.

Disse Udtalelser forstærkedes noget af Landstingsmand Stilling, som efter at have omtalt Arbejdet i Fængslerne sagde: Men udenfor gaar Folk og sulter og bliver nødt

til at søge at komme paa fri Kost og Logi for at faa Arbejde.

Disse Forhandlinger i Landstinget medførte, at Harald Jensen stillede et Ændringsforslag gaaende ud paa Oprettelsen af et Tilsynsraad paa 4 Medlemmer, valgte af de samvirkende Fagforbund og Arbejdsgiverforeningen, til at „paase, at Fængselsarbejdet ikke mere end nødvendigt skader de frie Erhverv“.

Til dette Ændringsforslag sluttede sig Stilling, Tvede og Lange, men det forkastedes, efter at Justitsminister Zahle havde udtalt:

„Ingen behøver at nære Bekymring for, at de frie Erhverv skal blive ødelagt eller blot komme til at lide alvorlig Skade ved den Maade, hvorpaa Fængselsarbejdet bliver udført.“

De Betænkeligheder, som fremsattes i Rigsdagen i 1914, var imidlertid saare betimelige. Udviklingen har nemlig vist, at netop det, man den Gang frygtede, er blevet Virkelighed. Nu snurrer de mest fuldkomne Maskiner af forskellig Art i Fængslerne. Aar for Aar erobres nye Arbejdsfelter fra de frie Erhverv og føres ind i Fængslerne, medens Fabrikkerne standser eller gaar paa indskrænket Drift, og medens Arbejderne gaar arbejdsløse og tærer paa Staten og Kammeraterne for til sidst, naar alle Hjælpeskilder er udtømt, at havne paa Fattigvæsenet eller i Fængslerne.

I 1923—24 tog Fængslerne 600 Mands Arbejde; nu er Tallet sikkert betydeligt større. Daværende Justitsminister Zahles Forsikring i Landstinget har saaledes været uden Betydning, og det maa, set fra et Erhvervsstandpunkt, i høj Grad beklages, at Forslaget om Oprettelse af et Tilsynsraad for Fængselsarbejdet ikke vedtoges af Rigsdagen. Mange af de Klager, som i Aarenes Løb har lydt fra Erhvervenes Arbejdere og Arbejdsgivere, vilde da ikke være fremkommet, og Arbejdsløsheden udenfor Fængslerne vilde have været betydelig mindre.

Det er, som nævnt, særlig Haandværksfagene, der med god Grund har beklaget sig, men ogsaa et enkelt Industriefag, Tekstiltaget, har haft vægtige Aarsager til at indlade sin Sag for Offentlighedens Domstol. Det skete for nylig gennem et Foredrag af Kontorchef i Tekstilfabrikantforeningen Brahe-Christensen. „Berlingske Tidende“ tog heraf Anledning til en Samtale med Kontorchef Weibüll, hvilket atter foranledigede et Svar fra